

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. junija 1900.

Politični oddelek.

Desnica razbita.

Najsrčnejša želja vseh nemških strank se torej izpolni. Te stranke dosežejo, po čemer so toliko časa koprnele, kar je bil pravi in poglobitni nagib vsemu njihovemu počenjanju, desnica se je razbila.

Ves boj nemških strank za časa Badenija in Thuna ni veljal toliko jezikovnim naredbam, kakor desnici. Ta je bila Nemcem na potu, ta jih je ovirala, da niso prišli na krmilo in to so skušali razbiti s tem, da so z obstrukcijo zadrževali vsako delovanje parlamenta. Prav v ta namen so se tudi z vso odločnostjo zoperstavili vsakemu poskusu, pomiriti Čeha, vedoč, da bi v tem slučaju desnica zopet dobila krmilo v roke in po svojih načelih uplivala na vse zakonodajstvo in državno upravo.

Nemci so od vsega začetka delali na to, da bi se z vladno pomočjo ustanovila nova večina, v kateri bi poleg levičarskih strank sedeli Poljaki in nemška katoliška stranka, tako da bi v tej večini levičarji nosili zvonec in zdaj so se temu smotru znatno približali. Desnice praktično ni več, razbila se je včeraj v seji izvrševalnega odbora.

Vedelo se je v naprej, da mora tako priti. Poljaki in nemška katoliška stranka so se že davno naveličali boja za ravnopravnost drugih narodov in si želeli premembe razmer. Ko je prišlo Körberjevo ministerstvo in tema strankama zagrozilo z razpustom poslanske zbornice, sta bili obe takoj pripravljene, pustiti svoje zaveznike na cedilu in Poljaki so kar kategorično izjavili, da bo konec desnici, ako Čehi do 6. junija ne opuste obstrukcije.

Čehi se tudi temu pritisku niso udali. V zadnji seji izvrševalnega odbora desnice so izjavili, da polagajo sicer največjo važnost na to, da se ohrani desnica, da pa vendar ne morejo opustiti obstrukcije, dokler ne dobe

zadoščenja za krivico, ki se jim je storila z razveljavljenjem jezikovnih naredb.

Pravilno in pošteno bi bilo, da je cela desnica kakor jeden mož izrekla, naj vlada naredi konec obstrukciji s tem, da ugodí Čehom in popravi storjeno jim krivico, zlasti ker so češke zahteve jako skromne, tako, da bolj že ne morejo biti. Zastopniki češkega veleposestva, „Slovanske zveze“ in baron Dipauli so se tudi postavili na to stališče, toda Jaworski, načelnik poljskega kluba, in Kathrein, načelnik nemške katoliške stranke se jim nista pridružila. Zahtevala sta, naj Čehi brezpogojno ustavijo obstrukcijo in ker tega Čehi niso obljubili, sta kar brez ovinkov povedala, da smatrata desnico za mrtvo.

To se zdi tudi nam. Formelno, namreč na papirju, obstoji desnica sicer še vedno, dejanski pa je ni več. To se pokaže v prihodnjih sejah, ko bodo Poljaki in nemška katoliška stranka šli roka v roki z Wolfom v boj zoper Čeha in poskušali zadušiti češko obstrukcijo. Naravne posledice tacega boja si lahko vsakdo sam prestavlja; vsakdo mora priznati, da je po takem, naj že zmaga kdorkoli, naravnost nemogoče, da se v doglednem času obnovi prijateljstvo mej tistimi, ki si zdaj sežejo v lase.

„Mej nami je prť prerezan“ — je zaklical Jaworski dr. Stranskemu. S tem je vse povedano. Poljaki ne marajo nič več slišati o desnici, brez Poljakov pa desnica nima večine, z izstopom Poljakov iz desnice je konec sedanji večini.

In kaj stopi na njeno mesto? No, poljsko-liberalno-klerikalna večina. To je resnica, a koliko časa bo živela ta večina, je drugo vprašanje. Že liberalni Nemci niso edini med seboj. Jedinj so le v negaciji, in če bi kdaj ta večina prišla v položaj, da bi začela pozitivno delati, skočili bi posamezni zavezniki drug na drugega, zakaj ljubijo se mej seboj prav tako, kakor pes in mačka.

Toda do pozitivnega dela ta zbornica sploh več ne pride. To je popolnoma nemogoče, zakaj Čehi se bodo z vso silo uprli novi večini in njenemu gospodstvu, in njih odpor bodo zdaj bržčas tudi Slovenci in češki velepo-

sestniki kolikor toliko podpirali, ker so odkazani na zvezo s Čehi odkar so izgubili zaslonbo pri propadli desnici.

Z razpadom desnice se v državi nikakor ni povrnil notranji mir. Kakor prej, tako je tudi zdaj ustavno delovanje nemogoče, in ker bi se z razpustom parlamenta ničesar ne doseglo, ne preostane drugega, kakor da se odločilni krogi že odločijo za temeljito operacijo naše ustave, sicer mora zavladati kaos.

Zveza slovenskih in istersko-hrvatskih županov.

V ponedeljek dopoldne vršil se je v dvorani „Mestnega doma“ ustanovni občni zbor „Zveze slovenskih in istersko-hrvatskih županov“. Kot zastopnik vlade prisostvoval je shodu c. kr. višji policijski komisar Wratschko.

Navzoče pozdravil je v imenu pripravljalnega odbora župan ljubljanski gosp. Ivan Hribar, ki se je v kratkih potezah ozrl na zgodovino zveze. Na shodu slovenskih županov dne 17. avgusta l. 1898. nasvetoval je župan kanalski gosp. Zega, naj bi se ustanovila kot trajna organizacija zveze slovenskih in istersko-hrvatskih županov, a županu ljubljanskemu oziroma pripravljalnemu odboru se je naročilo, da sestavi pravila ter stori potrebno korake, da se zveza oživetvori. Ker je vlada delala ovire, se je zadeva nekoliko zakasnela, a odbora za to ne zadene nobena krivda. Svoj pristop prijavilo je dosedaj 96 županov, podžupanov in občinskih svetnikov iz vseh delov slovensko domovine; to sicer razmerno ni veliko število, vendar ni dvoma, da se bode zveza sedaj, ko so premagane prve ovire, krepko razvijala in napredovala. „Neprijetno me je zadelo“, — rekel je govornik — „da je neki dnevnik koj, ko so bila pravila potrjena, z vso silo padel po meni. Pripravljen sem sicer na napade v svojem javnem delovanju, a v tem slučaju bil sem iznenaden, ker misli o županski zvezi nisem sprožil jaz. Sicer pa zveza nikakor nima tistega namena, kateri jej podtikajo njeni nasprotniki, in skrajna zloba je torej, spodkopavati tla prekornisti narodni organizaciji, katera ima le nalogo, služiti kulturnim in gnotnim koristim celokupnega slovenskega naroda. Ti napadi naj nas vspodbujajo, da tim vstrajneje delujemo za to našo organizacijo, in nadejam se, da prihodnji občni zbor dokaže, da zveza trdno obstoji?“

Po nasvetu gosp. župana Hribarja bil je potem začasnim predsednikom shoda izvoljen gosp. Luka Svetec. Prečitali so se potem brzojavni in pismeni pozdravi, kateri so došli pripravljalnemu odboru. Pozdravili so zvezo: župan ribniški dr. Teodor Rudež, župan velenjski Jezovnik, načelnik kastavski Jalušič, načelnik buzetski dr. Trinajstič, župan in svetovalci mesta Loža, župan črnomaljski Pubek, starotrški napredni občinski odborniki, načelnik pazinski dr. Šime Kurelič in občinski odbornik Anton Porekar na Humu pri Ormožu.

Volitev predsednika, njegovega namestnika in društvenega odbora vršila se je po listih. Izvoljeni so bili: predsednikom soglasno župan ljubljanski gospod Ivan Hribar, njegovim namestnikom župan škofjeloški gosp. Niko Lenček, v društveni odbor pa gospodje in sicer za Kranjsko (razven predsednika in podpredsednika) dr. Karol vitez Bleiweis Trsteniški, podžupan ljubljanski; za Štajersko: župan velenjski Vinko Jezovnik in župan Rajhenburški Ivan Kunej; za Primorsko: župan kanalski Miha Zega in župan pazinski dr. Šime Kurelič; za Koroško: župan ljibuški Karol Podričnik in župan kotmaroveški Josip Prosekar. V razsodišče so bili izvoljeni gospodje: dr. Romih, dr. Šegula, Slavoj Jenko, Bračun in Kobentar.

Glede določitve kraja, kamor naj se skliče prvi redni občni zbor, soglašali so zborovalci, da je prvi občni zbor sklicati v Ljubljani kot duševnem središču slovenskega naroda.

Ker je bil s tem dnevni red končan, zahvalil se je predsednik zborovalcem za udeležbo ter ustanovni občni zbor zaključil s pozivom, naj vsako v svojem krogu deluje za pristop k zvezi.

Po občnem zboru zbrali so se udeležniki k skupnemu obedu v „Narodnem domu“, kjer se je izrekla marsikatera krepka beseda v prilog „Zvezi“ in njenemu razvoju.

Tudi mi izrekamo željo, naj bi nova organizacija krepko delovala ter po možnosti dosegla svoj namen.

Politični pregled.

Državni zbor. — V sredo se je zopet sešel ves državni zbor. Čehi so takoj začeli obstrukcijo. V prvi seji so podali toliko interpelacij, da je njih čitanje trajalo do 4. ure popoldne. Potem je ministerski predsednik Körber imel dolg govor, v katerem je ponavljal vse to, kar je že tolikrat povedal, in apeliral na vse stranke, naj omogočijo delovanje parlamenta. V imenu Čehov mu je odgovarjal dr. Herold, toda Fuchs mu ni pustil govoriti, vsled česar so se primerili prav burni prizori. Tudi v večerajšnji podnevni seji so Čehi z obstrukcijo zadržali vsako delovanje. Vlada hoče združiti Poljake, nemško katoliško stranko in vse levičarske stranke v novo koalicijo, ki naj poskusi zadušiti češko obstrukcijo. To se hoče doseči na ta način, da se prirede posebno dolge seje, tako da bi se Čehi fizično utrudili. Čehi so na to pripravljani in upajo, da odbijejo ta poskus, v katerem slučaju bo kmalu konec zasedanja drž. zbora.

— Kallayevo stališče ni več tako prijetno kakor je bilo. Nakopal si je nasprotstvo Madjarov in ti se trudijo na vse načine, da bi ga izpodrinili. Že v minolem delegacijskem zasedanju so ga — sicer brez pravega vzroka — močno napadali. Nasprotstvo Madjarov izvira iz dveh razlogov. Madjari hočejo Bosno in Hercegovino požreti in zahtevajo, da se mora vsa uprava teh dveh dežel tako voditi, da bo vse gospodarsko življenje prišlo v odvisnost od Pešte. Dokler je Kallay tako delal, dokler je gladil Madjarstvu na ta način pot do gospodarskega in političnega podjarmljenja Bosne in Hercegovine, dotlej so bili Madjari z njim zadovoljni. Zdaj se je pa Kallay hudo pregrešil proti temu načelu. Gospodarski interes Bosne in Hercegovine zahteva, da se napravi železnica v Metković. Komaj se je Kallay za to odločil, zavrelo je med Madjari.